

РЕЦЕНЗИЯ

на дисертационния труд на Нели Костова Велинова,
докторант към „Комуникация и аудиовизуална продукция”,
ФЖМК, СУ „Св. Климент Охридски”
по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни
науки (Журналистика – Електронни медии)

на тема

**Характеристики на медийната екосистема в България
през призмата на социалните протести у нас през 2013 г.**

от проф. д.ф.н. Иванка Тодорова Мавродиева-Георгиева

Данни за докторанта

Нели Костова Велинова е магистър по специалност „Журналистика“ във Факултета по журналистика и масова комуникация, СУ „Св. Климент Охридски“. Тя се дипломира като магистър и по специалност „Испански език и литература“ към Факултета по класически и нови филологии в същия университет. Докторантът Велинова има опит като преводач, както и като журналист и експерт по връзки с обществеността. Съобщавам тези данни накратко, за да подчертая, от една страна, подготовката и мотивацията да се развива в ОНС „доктор“, след като има подготовка по журналистика; от друга страна, да следва модела на научна коректност и дистанциране от обекта на изследването, имайки предвид професионалните ѝ ангажименти.

Актуалност и значимост на изследваната проблематика

Нели Велинова осъществява изследване в своя дисертационен труд по проблематика, предполагаща солидни познания в областта на медиите, връзките с обществеността, социални мрежи и социалните медии, медийната регулация, социалната психология, политологията, както и използване на интердисциплинарен подход и подходящи методи, тъй като обектът е позициониран в няколко полета. От една страна, това са медиите и в частност социалните медии и блогите; от друга страна, това са протестите в България през

2013 г.; от трета страна, динамиката в промяната в медийната екосистема, както и констатирането на явления като лъжливите новини и постистината. Проблематиката се отличава с многопластовост, а докторантът Нели Велинова успява да изведе фактори и да реализира проучването.

Оценка на дисертацията, публикациите и представените материали

Дисертационният труд на докторанта Нели Велинова покрива изискванията за структурно и съдържателно оформяне на текста. Той отговаря на жанровите изисквания и има качествата на научен труд „дисертация“. Направено е изследване на характеристиките на медийната екосистема в България, като е избран ракурсът на социалните протести през 2013 година. В текста са отчетени и промените в блоговете, социалните мрежи и социалните медии. Докторантът представя текст, който показва успешно прилагане на изследователски методи и проучването е обхванато и същевременно критично са представяни промените в медийната екосистема у нас. Налице са основания да се говори за реализирано изследване, което е в полето на интердисциплинарността; същевременно изследването запазва относителната автономност на структурно равнище, като резултатите са представени в четвърта и пета глава.

Дисертационният труд е изготвен в структурно и техническо отношение прецизно, включва заглавна страница, съдържание, увод, основна част – разделена на 5 глави, заключение, библиография, приложение, декларация за оригиналност, изведени приноси моменти, списък с публикациите по темата на дисертацията. Дисертацията обхваща 293 страници. В текста на дисертацията се открояват ясно и детайлно отделните проблемни области, всяка глава е обособена тематично, а именно теоретична рамка в областта на медиите в първа и втора глава, обзор на протестите в трета глава, резултати от изследвания в четвърта и пета глава.

Откроявам библиографията, която включва 265 използвани източника, от тях 74 книги, научни статии и студии на български език; 148 са български и руски интернет източници, докторантът от тях обособява 29 блога, тя посочва и 49 печатни книги и интернет източници на английски език. Още тук поставям уточняващ въпрос колко от тези източници са цитирани в дисертационния труд.

В увода Нели Велинова формулира хипотеза, която е разделена на две подхипотези, като първата се отнася до блоговете, а втората за традиционните медии и социалните мрежи.

Обръщам внимание на приложението от над 100 страници, което включва 3 вида анкетните карти към съответните групи респонденти, блогър, блогъри-журналисти и журналисти, списъци с анализирани предавания в медиите, подредени по месеци и теми, публикации/постове в блога на Иво Инджев и други блогъри, което е доказателство за уменията да се създава база данни след селекция и умения да се работи с автентични източници. Изброявам тези елементи като доказателство за няколко умения: първо, да се дефинират ясно и пълно обектът и предметът на изследването; второ да се създават по прецизен начин бази данни или корпуси и подкорпуси, което е една от основите за научен анализ и трето, създаване на дизайн на научно изследвания при следване на отделни етапи, които включват анализ на медийни материали.

Първа глава е посветена на установяване каква е същността и какви са основните характеристики на традиционните медии, както и на техните аудитории. Прави впечатление прецизното въвеждане на понятията от няколко области: медиязнание, комуникации, ПР, социални науки и други. Умения на Нели Велинова за критичен прочит проличават в първа глава при представяне позициите на учените, като акцентът е върху това как те дефинират понятията и какво отношение имат към темата на дисертацията.

Във втора глава фокусът е върху новите медии в медийната екосистема и в нея докторантът извежда понятията и по този начин обновява вече съществуващо знание. Макар и привидно в широк диапазон, докторантът въвежда поетапно базови понятия, съотнесени към теоретичната рамка в дисертацията: блогове, блогосфера, интернет тролове, лъжливи новини, постистина, социални мрежи и други.

Така в първите две глави са въведени термините „традиционни медии”, „блогове”, „социални медии”, „социални мрежи”, „медийна екосистема“, които са в основата на терминологичната база. Следвайки принципите на ясното обособяване на тематични и научни проблемни области, докторантът обособява отново няколко подтеми и изчерпателно ги изследва, като има баланс в съдържателно отношение: традиционни медии – блогове,

медии – социални медии, социални медии – социални мрежи, протести – граждански движения и други.

Трета глава е отделно обособена на тематично и научно-проблемно равнище, в нея се представят социалните протести в България през 2013 г., направен е опитът да се очертаят параметрите на промените чрез формулировката „от интернет недоволството към реалните протести на улицата“, извеждат се т. нар. първа и втора протестна вълна, поставен е фокус върху относително нови явления по време на протестите като пърформансите, например, по-малко внимание е отделено на т. нар. флашмопа. Тук би могло по-отчетливо да се обосноват термините, тъй като терминът „социални протести“ носи до известна степен ограничения на функционално и съдържателно равнище, в същото време това са явления, които се развиват динамично и нямат перманентно проявление. В този смисъл би било възможно да се използва само терминът „протест“, като отчитам и факта, че терминът „социални протести“ е заложен във формулировката на дисертацията. Би било възможно да се даде обосновка относно съпоставянето на Facebook и YouTube.

Четвърта глава е посветена на изследване на изследване с респонденти, като тук откроявам постигането на пълнота, тъй като са интервюирани 3 групи респонденти (журналисти, блогъри и блогъри-журналисти), а целта е да се проучи нивото на доверие спрямо традиционните медии, блоговете и социалните мрежи. Тук представлява интерес ракурсът, от който са разгледани блоговете, а именно доколко е независимо пространството на блоговете и дали има обособени блогосфери. Постигание е анализът на степента на доверие на обществото към блогърите в такива ситуации на недоволство и активиране на гражданите. Анализът в четвърта глава, показва, че целта на изследването в тази част е постигната в много висока степен.

Пета глава е посветена на представяне на друга част от проучването, което е реализирано чрез „сравнителен анализ на начина, по който традиционни медии, от една страна, и блогове и социални мрежи, от друга, отразяват ключови моменти от протестите в страната през 2013 г.“ Важното е да се открие, че е направен анализ за това как се реализира взаимодействието между традиционните медии и социалните мрежи и медии в сложния социален, политически и културен контекст, а именно протестите през 2013 г.

Селектираният материал създава възможност да се навлезе по-дълбоко в анализа, като е направена обосновка за въведените ограничения на темпорално равнище.

След прегледа на съдържанието на главите, правя заключението, че има покритие между заглавията на отделните глави в дисертацията, както и между детайлно представените части в отделните глави. Текстът е написан при използване на ясна терминология, налице е коректно цитиране под линия по БДС, общо над 350 цитата и позовавания с примери и линкове. Тя работи със съвременни научни източници, библиографията е богата и актуална, включваща базови и съвременни публикации – над 200 източника. Дисертацията е резултат на много добра теоретична подготовка и в текста проличава компетентността на докторанта Нели Велинова, която умее да систематизира след критичен прочит както на базови, така и на актуални научни публикации, в които са представени нови полета на изследвания в областта на медиите, блогите, гражданското общество, протестите. Очертава се като предимство в пета глава визуализацията на изводите чрез скрийншотовете, умерено и точно включени в текста. Авторът показва аналитични умения при проучване на нагласите на блогърите и журналистите; изводите, които прави, са обосновани. Нели Велинова проявява смелост и до голяма степен умения като млад изследовател да прави сравнителен анализ в пета глава, както и да достига до синтез, без да очертава обаче тенденции и категорично да изведе фактори и причинно-следствени връзки относно медии – гражданско общество – граждани – протести – блогъри – лидери на мнение; както и как се реализират трансформациите или „преминаванията“, „преливания“ онлайн и офлайн при протестите. Докторантът демонстрира много добра езикова култура, текстът е четивен и същевременно информативен, налице е точно използване на термини от няколко научни области.

Нели Велинова има *3 публикации по темата на дисертацията*, едната е самостоятелна и е на български език и е публикувана в Годишник на Софийския университет, другите две са на английски език и са в съавторство с проф. Лилия Райчева и д-р Мариан Томов, те са публикувани в научни издания. Нели Велинова е представяла резултати от изследвания от дисертацията на научни конференции в България и в чужбина. Докторантът участва и в научни проекти, което също е доказателство за съвременен подход при развиване на изследователски умения. Това дава основания да направя заключението,

че Нели Велинова показва постоянна активност в различни академични общности, както и готовност за поетапното огласяване на резултати от тях на научни форуми в чужбина и в България.

Положително оценявам и **автореферата** с обем 48 страници, който представя пълно и точно съдържанието на дисертационния труд.

Приносни моменти

Приносните моменти в дисертационния труд на Нели Велинова откривам в няколко посоки. Първият е очертан при показани умения да се формулират ясно изследователски въпроси, свързани с изследване и точно извеждане на характеристиките на медиите. Тя показва умения за формиране на изследваните обекти, които са в процес на динамично развитие, както и обективност при извеждане на характеристиките.

Вторият принос се заключава в представянето на частично актуализиран категориален апарат, свързан с блоговете, социалните медии и социалните мрежи.

Третият принос е на методическо равнище, тя използва релевантна методика за изследванията в четвърта и пета глава.

Въпроси:

1. Социалните медии и социалните мрежи в контекста на изследването рефлектират ли върху поведението на гражданите в посока преосмисляне на комуникациите онлайн и офлайн?
2. От социална, етична и комуникативна гледна точка до какви промени водят протестите в България от 2013 година?

Бележки и препоръки

Към Нели Велинова имам следните препоръки:

1. Да изведе термините и да ги представи в публикация след публичната защита с оглед актуализиране на категориално-понятийния апарат в областта на медиязнанието и в частност социални медии и социални мрежи.

2. Да представи синтезирано и систематизирано в публикация методиката на изследване с фокус върху дизайна на изследване с цел представяне на добри практики за докторанти и студенти от ФЖМК.

Бележките, които направих по време на вътрешната защита, са взети под внимание от докторанта Нели Велинова и коректно са направени промени на езиково, стилово и структурно равнище.

Заклучение

В края на рецензията правя заключението, че дисертационният труд на Нели Велинова покрива изискванията на Закона за развитие на академичния състав, Правилника към него, както и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски“. Основанията ми са следните: дисертационният труд допринася за обогатяване на съществуващите знания в следните области: медии, комуникации, онлайн комуникации. Докторантът Нели Велинова показва задълбочени теоретични познания, умения да синтезира и да формулира след анализите и критичния прочит обосновани изводи, които са в края на всяка глава. Нели Велинова демонстрира умения за прилагане на съвременни изследователски методи: дълбочинни интервюта, анкетни карти, сравнителен анализ.

В заключение давам положителна оценка на дисертационния труд на Нели Костова Велинова на тема „Характеристики на медийната екосистема в България през призмата на социалните протести у нас през 2013 г.“ и убедено предлагам на почитаемите членове на научното жури да вземат решение за присъждане на научната степен „доктор“ по професионално направление 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Журналистика – Електронни медии).

2 януари 2018 г.

Подпис:

проф. д.ф.н. Иванка Мавродиева